

OVlivNĚNÍ KVALITY ŽIVOTA SLUCHOVOU VADOU

Bc. Martina Lísková

Mgr. Lenka Kroupová

Katedra ošetrovatelství a porodní asistence, Fakulta zdravotnických studií, Západočeská univerzita v Plzni

Souhrn

Ve svém osobním životě i v rámci poskytování ošetrovatelské péče se řada z nás setkává s lidmi, kteří se vyrovnávají s psychickým, fyzickým nebo smyslovým handicapem. V zájmu zvyšování kvality ošetrovatelského procesu se uvedené výzkumné šetření zaměřuje na zjišťování kvality života lidí se sluchovým handicapem. Předmětem jsou běžné životní situace a jejich zvládnutí handicapovanými jedinci. Zdravý jedinec má téměř neomezené možnosti absolvovat studium, které ho připraví k jeho vytoužené profesi, kde se dále může rozvíjet. Dalším předmětem šetření jsou psychosociální aspekty zabývající se rodinnými vztahy. Zdravý jedinec zakládá novou rodinu, přivádí na svět své potomky, o které dokáže pečovat, zabývá se zájmovou činností a bez obtíží komunikuje se svým okolím. Sluchově handicapovaní lidé v závislosti na tíži sluchové vady a v závislosti na době vzniku vady se vyrovnávají s překážkami, které jim vada způsobuje. Výsledky výzkumného šetření jsou významné nejen pro pochopení a interakci se sluchově handicapovanými, ale i pro uvědomění si úskalí, jaká překonávají ve svém životě.

Klíčová slova

Komunikace, sluch, sluchový handicap, všeobecná sestra

Úvod

Kvalitativní výzkumné šetření probíhalo formou rozhovoru se zaměřením na kvalitu života u tří klientů. První klientkou je dívka ve věku mladší dospělosti, která neúspěšně zakončila studium na vysoké škole a snaží se osamostatnit od primární rodiny. Komunikační potíže ji doprovází od raného dětství, kdy byla diagnostikována vrozená těžká porucha sluchu. Dívka od dětství používá kompenzační pomůcky, jejichž vliv je v přímé souvislosti s technickým vývojem sluchadel. Významná byla a je i pomoc rodičů při výchově, studiu i současném osamostatňování se. Druhým klientem je muž středního věku s jednostrannou vrozenou hluchotou. Muž svůj handicap zvládal bez velkých obtíží právě do doby střední dospělosti, kdy se náhle zhoršil sluch na jeho dosud zdravém a jediném sluchovém ústrojí. Jakým

způsobem tento stav ovlivnil jeho profesi i rodinný život je součástí výzkumného šetření. Třetí klientkou je žena ve věku starší dospělosti a její adaptace na postupnou ztrátu ostrosti sluchového vnímání.

Cíl práce

Zjistit, jaké pocity prožívají klienti se sluchovou vadou, jejich pracovní a volnočasové aktivity. Zjistit jak, komunikuje klient se sluchovou vadou v prostředí, ve kterém žije a jaká je souvislost s kompenzační pomůckou. Problematika sociální, výběr zdravotnického pracoviště, možnosti získání informací, jaká je podpora přátel a rodiny. Celková spokojenost klientů se sluchovou vadou se svou kvalitou života, jaká je jejich osobní víra. Zpracovat doplňkovou dotazníkovou metodu SEIQol pro zjišťování kvality života. Vypracovat návrh standardu pro ošetrovatelskou péči o klienta se sluchovou vadou ve zdravotnickém zařízení.

Metodika výzkumu

Snahou kvalitativní výzkumné činnosti bylo porozumět perspektivě klienta. Výzkumné šetření probíhalo od října 2014 do ledna 2015. Výběr případu byl záměrný. Anamnestické údaje o každém z vybraných klientů byly získány na základě informovaného souhlasu klientů ve foniatrické ambulanci. Pro kvalitativní výzkumné šetření metodou polostrukturovaného rozhovoru byla inspirací pro otázky metoda doporučená WHO pro zjišťování kvality života – WHOQOL – Bref. Doplňující metodou byly otázky standardizovaného dotazníku SEIQol a analogová škála teploměru „životní spokojenosti“.

Prezentace a interpretace výsledků

Kvalita života klientů se sluchovou vadou byla během výzkumného šetření dotazována několika způsoby. Všichni klienti uvedli, že jsou v celku spokojeni. Vzhledem k tomu, že jsem předpokládala tento široký pojem, požadovala jsem ještě vyplnění krátkého dotazníkového formuláře pro zjišťování kvality života metodou SEIQol. Výsledek byl celkem překvapující, myslím i upřesňující. Pět životních cílů tvořilo dohromady 100% a klienti měli určit spokojenost s dosahováním těchto cílů. Nakonec nakreslili křížek na čáře, která je vizuální analogovou škálou představující „teploměr jejich životní spokojenosti“.

Závěrečné vyjádření celkové míry spokojenosti s životem na vizuální analogové škále tzv. „teploměru její životní spokojenosti“ klientka zakreslila na 65%. Celková hodnota QL (index kvality života) je 33,25 %.

Tab. 1 Formulář pro zjišťování kvality života metodou SEIQoI - klient č. 1 (Formulář SEIQoI)

Důležitost tématu v %	Životní téma – Oč vám v životě jde a oč vám jde především (nejvíce)?	Míra spokojenosti v % (v každé řádce od 0-100%)
40%	Rodina, partnerský vztah, respekt, vážit si druhých, láska	50%
30%	Tolerance, pomáhat druhým, respektovat druhé (orientace, naslouchat a mít názor)	5%
10%	Duševní pohoda – hledat problém jen tam, kde je.	10%
5%	Sport, kondice, mít dobrý pocit	20%
15%	Přátelé, stačí jeden, dva, hlavně aby za mě stáli v dobrém i zlém	65%

Tab. 2 - Formulář pro zjišťování kvality života metodou SEIQoI - klient č. 2 (Formulář SEIQoI)

Důležitost tématu v %	Životní téma – Oč vám v životě jde a oč vám jde především (nejvíce)?	Míra spokojenosti v % (v každé řádce od 0-100%)
25%	Rodina a její zabezpečení	60%
25%	Rodinné vztahy	100%
20%	Vztahy s přáteli	90%
20%	Kvalita života, zdraví a pohoda	70%
10%	Cestování, poznávání nového	80%

Závěrečné vyjádření celkové míry spokojenosti s životem na vizuální analogové škále tzv. „teploměru její životní spokojenosti“ klient zakreslil na 70 %. Celková hodnota QL (index kvality života) je 80 %.

Tab. 3 - Formulář pro zjišťování kvality života metodou SEIQoI - klient č. 3 (Formulář SEIQoI)

Důležitost tématu v %	Životní téma – Oč vám v životě jde a oč vám jde především (nejvíce)?	Míra spokojenosti v % (v každé řádce od 0-100%)
20%	Práce, pracuji s 6-8 letými dětmi	50%
30%	Rodina, narození vnuček- dvojčata, dnes je jim 19 let	50%
10%	Mladší syn, aby spokojeně žil, (je nemocen)	30%
10%	Komunikace ve společnosti, jsem zapojena do veřejného života v obci.	50%
30%	Rodina, moje manželství, manžel, dům, přátelé	50%

Závěrečné vyjádření celkové míry spokojenosti s životem na vizuální analogové škále tzv. „teploměru její životní spokojenosti“ klientka zakreslila na 70 %. Celková hodnota QL (index kvality života) je 48 %.

Závěr

Osobně mě překvapila subjektivně vnímaná dobrá kvalita života klientů se sluchovou vadou, kteří i přes svůj sluchový handicap žijí plnohodnotný život. Je důležité zhodnotit své životní priority a adaptovat se na svůj zdravotní stav. Vážím si všech lidí, kteří bojují s určitým zdravotním handicapem a udržují svoji kvalitu života na subjektivně vnímané vysoké úrovni. Z výzkumného šetření zaměřeného na kvalitu života klientů se sluchovou vadou vyplývá důležitost tohoto tématu. Ve zdravotnickém lůžkovém zařízení jsou někdy klienti znevýhodněni nejen přidruženým onemocněním, operačním zákrokem, ale i ztrátou sebepečce o protetickou pomůcku a tím i možnosti komunikace se zdravotnickým personálem. Z tohoto důvodu jsem vypracovala návrh standardu pro ošetrovatelskou péči o klienty se sluchadlem ve zdravotnickém zařízení, který je přílohou mé bakalářské práce.

Literatura

- HAHN, Aleš. Otorinolaryngologie a foniatrie v současné praxi. 1. vyd. Praha: Grada, 2007, 390 s. ISBN 9788024705293.
- HLOUŠKOVÁ, Miroslava. Kvalita života nedoslýchavých. Zdraví E15 [online]. 01/2012 [cit. 2016-02-27]. Dostupné z: <http://zdravi.e15.cz/clanek/sestra/kvalita-zivota-s-nedoslychavosti-463101>
- KAŠPAR, Zdeněk. *SLUCHADLO? JAKÉ? A PROČ?*. 2013. Sdružení českých spotřebitelů, o.s., 2013. ISBN 978-80-87719-09-1.
- KUČERA, P. *Úskalí života osob se sluchovým postižením ve slyšící společnosti*. In Zdravotnictví a medicína – odborný časopis pro zdravotnictví, farmacii a ošetrovatelství – MF MEDICAL & DIGITAL MEDIA s. r. o., č. 2/2015. Evidenční číslo MK ČR: E 20524 ISSN 2336-2987.
- LÍSKOVÁ, Martina. Kvalita života klientů se sluchovou vadou. Plzeň, 2015. Bakalářská práce. ZČU Plzeň. Vedoucí práce Mgr. Lenka Kroupová.
- POKORNÁ, Andrea. Efektivní komunikační techniky v ošetrovatelství: Brno, NCO NZO , 2011, 101 s. ISBN 978-80-7013-524-2.
- SLOWÍK, Josef. Komunikace s lidmi s postižením. Vyd. 1. Praha: Portál, 2010, 155 s. ISBN 978-80-7367-691-9.

Kontakt:

Bc. Martina Lísková: liskovama@seznam.cz